

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Маргарет Димитрова
(Софийски университет „Св. Климент Охридски“)

по конкурса за доцент
по професионално направление 2.1. Филология – Литература на народите
на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Римска литература),
обявен в „Държавен вестник“, бр. 52, от 02. 07. 2019 г., стр. 57,
за нуждите на Югозападен университет „Неофит Рилски“

Единствен кандидат в конкурса е д-р Силвия Георгиева, която работи в Югозападния университет „Неофит Рилски“ като преподавател в продължение на 27 години, от които 20 като гл.ас. и доктор. Тя е признат специалист по едни от най-трудните и основополагащи дисциплини – класически езици (латински и старогръцки), с което тя се справя отлично – според личните ми впечатления тя е един уважаван и вдъновяващ преподавател. Намирам за нужно да подчертая, че тя преподава на различни специалности (не само на филолози, но и на историци, юристи, медици) и затова подготвя различни учебни програми, съобразени с нуждите на тези студенти – съответно разработва лексика от различни периоди и сфери на използването на латински в Европа. Безспорно, за това са нужни добре развити преподавателски умения, вещина и ерудиция, защото заедно с езика тя всъщност преподава основополагащи за културата на Европа мисловни парадигми и културни контексти. Ще добавя, че богатият опит на д-р Георгиева в преподаването на латински език на университетско равнище е отразен в един учебник и едно учебно помагало по латински (2012 и 2017 г.) със сполучливо заглавие *Verba aeterna*. Авторката не само запознава студентите с основите на латинската граматика и лексика, но хвърля мостове към наследството на латинския език в съвременните европейски езици, дава и речник на базисна терминология от латински произход на съвременното университетско общуване и по този начин отправя погледа на студентите към традициите на университетската институция в Европа.

Независимо от това немалко преподавателско натоварване Силвия Георгиева е автор на сериозни научни изследвания. Представената в конкурса справка показва, че

чрез своите публикации след защитата на дисертационния си труд тя надхвърля минималните наукометрични показатели за академичната длъжност доцент. Бих искала да подчертая, че нейните научни изследвания са в една трудна и времеемка област – съчинения на християнски автори на латински език, основно на Аврелий Августин и Йероним Блажени. За да работи човек в тази област, е нужна висока научна предварителна подготовка, ерудиция и проникновеност. Д-р Георгиева е трябвало да се справи с три нелеки задачи: първо, да овладее нюансите на този древен език, който в късноантичния период наследява, от една страна, богатството на античния литературен език, а от друга, има своя специфика – най-вече нови значения и конотации на редица думи, изковани в рамките на християнската идеология; второ, да се запознае с историята на западната християнска догматика и теология, и трето, да се справи с огромната научна литература, посветена на писменото наследство на св. Йероним и св. Августин.

Основният труд, с който д-р Георгиева кандидатства в настоящия конкурс, е монография, озаглавена *Дъще, господарке, съробиньо, сестро. Женската идентичност в писмата на Блажени Йероним* (2015). Темата е много интересна и актуална, а материалът е богат, но труден за анализ. Анализите на д-р Георгиева са високо професионални, основани на работа с оригиналите на латински и на познаване на римската риторика и християнската екзегеза. Тя отчита, че писмата като форма на библейска екзегеза и един от начините Йероним Блажени да изложи своите възгледи по редица въпроси на вярата, както и пристрастията си към аскетичния начин на живот, като същевременно авторката сполучливо намира и друга гледна точка – чрез анализ на конкретни текстове тя проследява как Йероним рисува „епистоларни портрети на свои съвременници“ и по този начин създава „обобщен образ на християнката-образец и антиобразец“, авторитетна “norma perfectae vitae” за християните и едновременно изгражда и образа на християнския пастир и учител. Като постижение на монографията отчитам и чрез анализ на епистоларна литература (при сравнения на Йероним Блажени с Аврелий Августин) авторката показва пътя на раждането, от античните темели, на един нов тип комуникация и език, християнската.

Макар че не попада сред приетите днес наукометрични показатели в хуманитарните науки, не мога да не отбележа, че едно от големите научни постижения на д-р Георгиева е една друга нейна книга (освен рецензираната тук монография и освен книгата, основана на докторската ѝ дисертация) – това са преводите ѝ на писмата на св. Августин до жени. Преводът от латински изисква висок професионализъм, особено на

християнски латински от IV-V в., дълбоки познания върху историята на латинския език, предварителен анализ както на езика, така и на доктрината на св. Августин. При това книгата е снабдена с научен предговор, хвърлящ светлина върху възгледите му и подходите му като християнски учител, както и върху известното за жените, до които са адресирани писмата, още и с бележки към превода – всичко това показва отличното познаване от страна на преводачката на този влиятелен в западния свят автор и на културния контекст, в който живее. Не са много преводите на български на ранната християнска литература на латински език. Няма преводи и на Итала и Вулгата на български език, а св. Августин, както се очаква, използва множество библейски цитати и перифрази. Д-р Георгиева се е справила отлично с тази трудност и книгата ѝ несъмнено е принос не само към представяне на идеите и реториката на този автор на български, но и на изграждане на стил и речник на съвременния български език, който адекватно да предава този тип литература на латински. Ще добавя, че книгата е издадена от авторитетното софийско издателство „Изток-Запад“ (Св. Аврелий Августин. Избрани писма до жени, София, 2012).

Тук бих изказала и едно свое предпочитание към формата на имената на някои късноантични и ранносредновековни автори, които на места в публикациите на д-р Георгиева на български се явяват по чужд образец с предлог „от“ пред името на мястото, от което са, докато още Кирило-Методиевата традиция е установила модел с прилагателно на –ски. Например, авторката резонно пише Григорий Назиански, но и Григорий от Ниса, докато традицията е Григорий Ниски (в миналото Ниски) или Нисийски. Или при автори, пишещи на гръцки, аз предпочитам да предавам византийското произношение, например Теодорит (с η > и) вместо Теодорет (η > латинско е). Разбира се, това мнение е в сферата на по-широки дебати в научната ни общност, която използва и двата начина на предаване на имената, и не са пряко свързани със същината на научните разработки на д-р Георгиева.

Силвия Георгиева е автор на приноси научни статии (на български и английски), публикувани в авторитетни издания у нас и в чужбина (например Peeters), специализирани в сферата, в която кандидатката работи. Основните извори на анализите ѝ в статиите ѝ са писма на Йероним Блажени и Августин Блажени, като тя дискутира уменията им на духовни пастири и християнски учители, праведния начин на живот на жената и възпитанието и обучението на децата на християните. Силна страна на публикациите ѝ е, че тя показва промените в значенията и конотациите на латинската

лексика от сферата на семейството при прехода от езичество към християнство. Всъщност, д-р Георгиева включва и други автори на писма в анализите си – например в една от статиите си („The Letters of Jerome, Augustine, Pelagius and Pope Innocent to the Virgin Demetrias: Epistolary Education of Early Christianity“) тя съпоставя пет писма, отнасящи се до момичето Деметриада и до нейното възпитание и обучение, като характеризира избора на реторични средства, прилики и отлики между авторите в разбиранията им за фигурата на християнския учител, както и в мненията им по доктринални въпроси.

В това становище не мога да коментирам всички научни приноси на д-р Силвия Георгиева, но и от казаното дотук става ясно, че тя е високо компетентен специалист и отличен преподавател, какъвто всеки университет би се радвал да има. Аз без всякакво колебание ще гласувам „за“ да бъде назначена на академичната длъжност „доцент“.

21. X. 2019

Гр. София

SHORT REVIEW

by Professor Dr. Margaret Dimitrova (St. Kliment Ohridski University of Sofia)

of the academic contributions of Assist. Prof. Dr. Silvia Georgieva, candidate for the position of Associate Professor (2.1. Philology – Literatures of the nations in Europe, America, Asia, and Australia [Roman literature]) at Neofit Rilski Southwestern University, Department Philologies (State Magazine no. 52 of July 2, 2019, p. 57)

The only candidate for the position mentioned above is Dr. Silvia Georgieva, who has worked at the Neofit Rilski Southwestern University for 27 years, of which 20 as an Assistant Professor. She is a recognized specialist in some of the most difficult disciplines: classical languages (Latin and Ancient Greek) and she is a very successful and inspiring university teacher (according to my observations). I would like to emphasize that she teaches Latin to students in different fields: not only to students in philologies, but also in history, law, and medicine and therefore during these years of teaching at the Southwestern university she prepared different syllabi tailored to the needs of these students, including lexis from various periods and spheres of use of Latin in Europe (including Nea Latina). Undoubtedly, such an approach requires highly developed teaching skills and scholarly erudition. Actually, in the manner in which she teaches Latin, she reveals to students foundational paradigms and cultural contexts of European culture. I would add that Dr. Georgieva's extensive experience in teaching Latin at the university level is reflected in the teaching materials that she published in 2012 and 2017 for which she chose the impressive title *Verba aeterna*. In them, not only does the author introduce students to the basics of Latin grammar and vocabulary, but she also bridges the legacy of Latin in contemporary European languages, and provides a glossary of basic academic terminology of Latin origin, thus provoking students' interests towards the traditions of university education in Europe.

In spite of the considerable teaching load, Silvia Georgieva authors serious academic publications. Her scholarly research and publications exceed the minimal national scientometric indicators required for the academic position of associate professor. Here I would like to emphasize that her research is in a difficult and time-consuming field, viz. the works of Christian authors writing in Latin in the fourth and fifth centuries, mainly but not only St. Augustine and St. Jerome. For this type of research, a high level of academic education, erudition and insights are needed. Dr. Georgieva successfully coped with three difficult tasks: first, to master the nuances of the Christian Latin language of the fourth and fifth centuries – its specifics, while inheriting ancient rhetorical and philosophical traditions and at the same time, developing new meanings, connotations, and style as a reflection of Christian ideology; second, to get familiar with the history of Christian dogmatic and theology; and third, to get access to

and to familiarize herself with the achievements of scholarship and the vast secondary literature devoted to the written heritage of St. Jerome and St. Augustine.

The main work (of monographic character) which Dr. Georgieva presented in her application for the position of associate professor is entitled *Daughter, Mistress, Fellow Maidservant, Sister: Female Identity in the Letters of St. Jerome* (published in Bulgarian in 2015 by Neofit Rilski Southwestern University Press). The topic is very interesting and up-to-date, and the primary sources were appropriately chosen to answer important questions about St. Jerome's ideas of a pious women's behavior. I am aware that this material is not easy to analyse. Dr. Georgieva's analyses are professional and deep, they are based on work with Latin originals and on knowledge of Roman rhetoric and Christian exegesis. Her starting point is the understanding that the letters of St. Jerome addressed to women are as a matter of fact a form of biblical exegesis and fine rhetoric through which the ancient Christian author expressed his views on a number of issues of faith and also his predilections for ascetic manner of life, but Dr. Georgieva found another fruitful perspective: by analyzing particular texts she shows how Jerome drawing "epistolary portraits" of his known women, he created a "general image of the pious Christian women and her antipode", that is, he displayed his influential understanding of "norma perfectae vitae" for the Christians, and at the same time, he constructed the image of a true Christian spiritual father and teacher. As an achievement of Georgieva's book, I would mention that by the means of analysis of epistolary literature (often comparing St. Jerome's texts and those by St. Augustine), she traces back the emergence – from the antique pagan heritage – of a specific Christian language and manner of communication.

Further, I find one of the most serious academic achievements of Dr. Georgieva her book with translations of St. Augustine's letters to women – from Latin to standard Bulgarian. In general, the translation from Latin requires a high level of professional skills – this is especially true for Christian Latin texts from the fourth and fifth centuries, and also a deep knowledge of the history of the Latin language, and a preliminary analysis particularly of both the language and the doctrine of St. Augustine. The book opens with a preface by Dr. Georgieva that sheds light on his views and sensitivities as a Christian teacher as well as on what is known for the women to whom he addressed his letters, and further translator provides notes for the readers on specifics of the language and contexts in which the letters were written. All these metadata in Georgieva's book with her translation of the letters reveal her deep knowledge of the heritage of this influential western Christian author and of the cultural context in which he lived. There are not many translations of Latin Christian literature to Bulgarian and moreover, there are no translations of the *Vetus Latina* and Vulgate to Bulgarian, and St. Augustine's writing is expected to abound in biblical quotations and paraphrases. Dr. Georgieva handled this difficulty and her book is undoubtedly a contribution not only to presenting the ideas and rhetoric of this Christian author to Bulgarian readers but also to building a style and vocabulary of contemporary Bulgarian that adequately conveys this type of literature in Latin. I will add that the book was published by the prestigious publishing house "Iztok-Zapad" in Sofia in 2012 (book title in Bulgarian: Св. Аврелий Августин. *Избрани писма до жени*).

Here I would like to touch a question that does not directly concern the gist of academic insights of Dr. Georgieva but is debated in Bulgarian scholarship. My personal inclination for present-

day Bulgarian language standard is to render consistently the names of Christian authors who wrote in Greek or Latin in the manner established already in Cyrillo-Methodian translations – with an adjective derived from the place name (e.g. *Grigorij Niski/Nisski/Nisijski* like *Grigorij Nazianski* and not *Grigorij ot Nissa*) and also to reflect Byzantine pronunciation of the names of the authors who wrote in Greek, *Teodorit* instead of *Teodoret*.

Back to Dr. Georgieva's research, I should mention that she authored thought provoking articles (in Bulgarian and English), published in respected journals and volumes in Bulgaria and abroad, that specialised in the field in which the candidate works. Her articles are mostly dealing with St. Jerome's and St. Augustine's letters: she discusses their skills as spiritual guides and their understanding of woman's righteous lifestyle and of raising and educating children in Christian families. A positive feature, in my understanding, of Dr. Georgieva's publications is that she traces back changes in the meaning and connotation of Latin family lexis in Christian milieux. In fact, Dr. Georgieva's research is not limited to the texts of St. Jerome and St. Augustine. For instance, in her paper entitled "The Letters of Jerome, Augustine, Pelagius and Pope Innocent to the Virgin Demetrias: Epistolary Education of Early Christianity", she compares five letters referring to the girl Demetriada, and characterizes similarities and differences among the chosen authors in terms of their preferred rhetorical and language devices, and their opinion about the role and methods of the Christian teacher and about other doctrinal issues.

In this review, I cannot comment on all the contributions of Dr. Silvia Georgieva, but from what has been said so far, it is clear that she is a highly competent specialist and an excellent teacher, which any university would be glad to have as an employee, as a scholar and teacher. Therefore, I shall, without any doubt, vote in favor of her being appointed to the academic position of Associate Professor at the Southwestern University, Blagoevgrad.

October, 21, 2019